

Lech Wojciech Szajdak

Rumuńskie Cluj-Napoca gościło wystawę Grupy Poetyckiej „Wołyń”

4 października 2022 roku w Centralnej Bibliotece Uniwersyteckiej im. Luciana Blagi w Cluj-Napoca (Rumunia) odbył się wernisaż wystawy poświęconej Grupie Poetyckiej „Wołyń”. Biblioteka założona została w 1872 roku.

Budynek Centralnej Biblioteki Uniwersyteckiej im. Luciana Blagi w Cluj-Napoca, fot. Lech W. Szajdak, archiwum rodzinne

Drzwi w bibliotece prowadzące do pokoju, w którym przetłumaczono na język rumuński *Fausta* Goethego, fot. Lech W. Szajdak, archiwum rodzinne

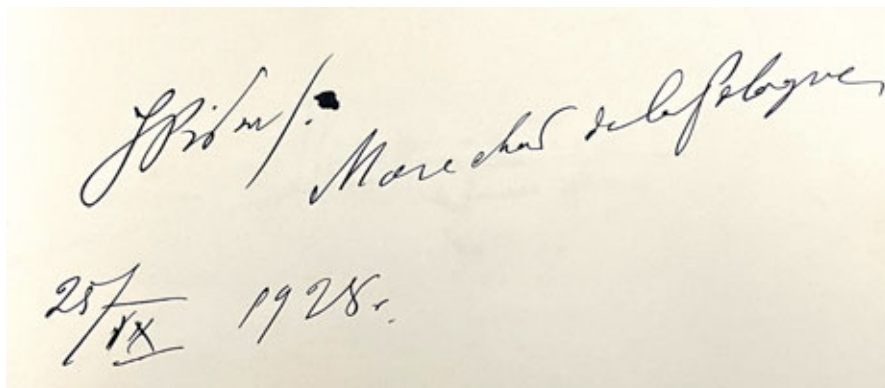
Cluj-Napoca jest miastem położonym w północno-zachodniej Rumunii, na Wyżynie Transylwańskiej nad Małym Samozem. Jest to największe miasto i historyczna stolica Siedmiogrodu oraz ośrodek administracyjny okręgu Cluj.

Miasto ma wiele związków z polską historią i kulturą, których ślady można dziś odnaleźć. 25 grudnia 1848 roku w tym mieście przebywał Józef Bem, co zostało udokumentowane informacją na tablicy znajdującej się w centrum miasta.

Tablica informująca o pobycie 25 grudnia 1848 roku w Cluj-Napoca Józefa Bema, fot. Lech W. Szajdak, archiwum rodzinne

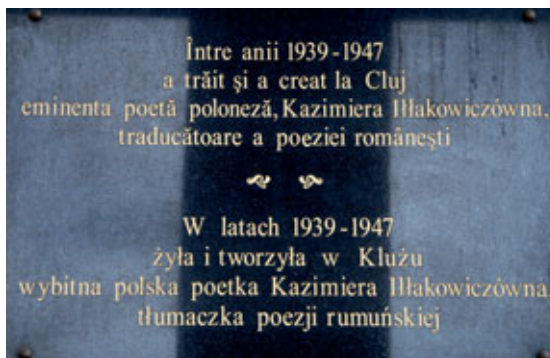
We wrześniu 1926 roku Centralną Bibliotekę Uniwersytecką im. Luciana Blagi odwiedził marszałek Józef Piłsudski, wpisując się do księgi gości.

The image shows a handwritten signature in cursive script, which reads "J. Piłsudski" followed by "Marszałek" and "republican". Below the signature, the date "25/IX 1926" is written.

Podpis marszałka Józefa Piłsudskiego w księdze wpisów Centralnej Biblioteki Uniwersyteckiej im. Luciana Blagi w Cluj-Napoca, fot. Lech W. Szajdak, archiwum rodzinne

W okresie międzywojennym w Cluj-Napoca (wówczas jedynie Cluj) służbowo bywała Kazimiera Hłakowiczówna (wnuczka Tomasza Zana), piastująca stanowisko sekretarza marszałka Piłsudskiego. W tym mieście poetka przebywała także w latach 1939–1947. W Cluj-Napoca znajduje się tablica dwujęzyczna, polsko-rumuńska informująca o pobycie Hłakowiczówny w tym mieście.

Fotografia z lewej strony: Kazimiera Hłakowiczówna (Wikipedia), fotografia z prawej strony: tablica z Cluj-Napoca poświęcona K. Hłakowiczównie, fot. Lech W. Szajdak, archiwum rodzinne

Grupa Poetycka „Wołyń” utworzona została w latach 30. XX wieku z inicjatywy Czesława Janczarskiego. Współorganizatorami byli: Waclaw Iwaniuk, Stefan Szajdak i Zygmunt Jan Rumel. W późniejszym okresie do Grupy dołączyli lub z nią współpracowali: Zuzanna Ginczanka, Józef Łobodowski, Jan Śpiewak, Władysław Milczarek, Stefan Bardczak, Bazyl Podmajstrowicz i Zofia Wierzbicka. Tak więc wystawę poświęconą Grupie Poetyckiej „Wołyń” można uważać za kontynuację obecności w Cluj-Napoca Polaków z kręgu polityki, wojskowości oraz poezji.

Autorem wystawy jest Lech Wojciech Szajdak, syn Stefana Szajdaka, współzałożyciela Grupy Poetyckiej „Wołyń”. Upřednio wystawa prezentowana była w poniższych miejscach w Polsce, w Ukrainie oraz ostatnio w Rumunii:

- Od 17 września 2017 roku, Muzeum im. Anny i Jarosława Iwaszkiewiczów, Stawisko – Podkowa Leśna.
- 19 listopada–7 grudnia 2017 roku, Domek Miedziorytnika, Wrocław.
- 16 czerwca–30 października 2018, Muzeum Literackie im. Józefa Czechowicza w Lublinie.
- 4 września–15 września 2018 roku, Muzeum im. Juliusza Słowackiego, Krzemieniec, Ukraina (wersja ukraińska).
- 17 listopada–19 grudnia 2018 roku, Pałac Działyńskich, Poznań.
- 25 sierpnia–10 września 2019 roku, Muzeum Romantyzmu, Opinogóra.
- 5 grudnia 2019 roku–5 stycznia 2020 roku, Narodowa Biblioteka Medyczna Ukrainy, Kijów, Ukraina (wersja polsko-ukraińska).
- 24 maja–24 czerwca 2022 roku, Środa Wlkp. (wersja polsko-ukraińska).
- 4 października–5 listopada 2022, Cluj-Napoca (wersja rumuńsko-polska).

Wołyń kojarzony jest z wielkim nieszczęściem i wydarzeniami, jakie tam miały miejsce w 1943 roku, jednakże twórczość członków Grupy Poetyckiej „Wołyń” odnosi się do potrzeby dialogu, współpracy i porozumienia między narodem polskim i ukraińskim. Przykładem są wiersze **Jana Zygmunta Rumla** w okresie przedwojennym. Poeta pisze w nich o swoich dwóch matkach – polskiej i ukraińskiej. Po II wojnie światowej o niezbędnym dialogu między naszymi dwoma narodami i krajami pisali wielokrotnie inni członkowie tej Grupy: **Józef Łobodowski i Waclaw Iwaniuk** w utworach zamieszczonych

BIBLIOTECA CENTRALĂ UNIVERSITARĂ „LUCIAN BLAGA” DIN CLUJ-NAPOCA
CENTRUL DE LIMBĂ ȘI CULTURĂ POLONEZĂ
AL UNIVERSITĂȚII BABEȘ-BOLYAI DIN CLUJ-NAPOCA
au plăcerea de a vă invita
la expoziția

PORTRET DIN VERSURI ȘI AMINTIRI
dedicată
GRUPĂRII POETICE “VOLINIA”
înființată la Rivne, în Volinia,
în cea de-a doua jumătate a anilor 1930

Programul expoziției:

- Prezentarea Grupării poetice poloneze Volinia – prof. dr. Lech Wojciech Szajdak, Polonia
- Prezentarea filmului intitulat „Zuzanna Ginczanka în culori”
- Vizitarea expoziției „Gruparea poetică Volinia”.
- Vizitarea expoziției de tablouri „Volinia în culori”

Vernisajul va avea loc joi, 4 octombrie 2022, de la ora 16.00, la sediul Bibliotecii Centrale Universitare „Lucian Blaga”, în Sala de conferințe „I. Muzlea”, în Sala de colecții speciale „Gh. Sion” și în holul principal de la etajul I.
Expoziția va fi deschisă publicului până la sfârșitul lunii noiembrie 2022.

CENTRALNA BIBLIOTEKA UNIWEITYTECKA „LUCIAN BLAGA” W CLUJ-NAPOCA
CENTRUM KULTURY I JĘZYKA POLSKIEGO
UNIWEITYTETU BABEȘ-BOLYAI W CLUJ-NAPOCA
mają zaszczyt zaprosić
na wystawę

CENTRUL de LIMBĂ ȘI CULTURĂ POLONEZĂ

PORTRET Z WIERȘY I PAMIĘCI
poświęconą
POLSKIEJ GRUPY POETYCKIEJ “WOŁYŃ”
powstałej w Równem na Wołyniu
w drugiej połowie lat trzydziestych XX wieku.

Program wystawy:

- O Grupie Poetyckiej „Wołyń” – prof. dr. Lech Wojciech Szajdak, Polska
- Prezentacja filmu pt. „Zuzanna Ginczanka w kolorze”
- Zwiedzanie wystawy „Grupa Poetycka ‘Wołyń’”
- Zwiedzanie wystawy malarskiej „Wołyń w kolorach”

Wernisaż wystawy odbędzie się 4 października 2022 roku o godzinie 16.00 w siedzibie Centralnej Biblioteki Uniwersyteckiej „Lucian Blaga”, w Sali konferencyjnej „I. Muzlea”, w Sali kolekcji specjalnych „Gh. Sion” oraz w głównym holu na 1 piętrze.
Wystawa potrwa do końca listopada 2022 r.

Plakat informujący o wystawie poświęconej Grupie Poetyckiej „Wołyń”, fot. Lech W. Szajdak, archiwum rodzinne

Strona internetowa biblioteki zamieściła informację o wernisażu, można ją znaleźć pod adresem: <https://www.bcuccluj.ro/ro/noutati/expozi%C8%9Bie-portret-din-versuri-%C8%99i-amintiri>.

w „Kulturze Paryskiej”. Obydwaj byli zwolennikami pojednania w duchu chrześcijańskiego przebaczenia win i braterstwa oraz wypowiedali się „przeciw upiorom przeszłości”.

Celem wystawy w Cluj-Napoca było:

- przybliżenie wkładu oraz znaczenia poetów Grupy Poetyckiej „Wołyń” dla kultury polskiej, a szczególnie Kresów Wschodnich, jako odzwierciedlenia rzeczywistości tamtych czasów,

- przybliżenie polskiego dziedzictwa literackiego, a szczególnie okresu dwudziestolecia międzywojennego,

- rozbudzanie zainteresowań literackich, historycznych i poznawanie dziejów Polski, regionu i swojej rodziny,

- zachęcanie do aktywnego udziału w kulturze poprzez odwiedzanie muzeów, galerii oraz bibliotek,

- zainteresowanie środowisk polskich i rumuńskich dziejami wspólnego dziedzictwa kulturowego.

Trzeba skonstatować, że twórczość Grupy Poetyckiej „Wołyń” wciąż za mało znana jest współczesnym czytelnikom, wiedza o niej w zasadzie nie wykracza poza wąskie grono literatów i historyków literatury czy kultury. Z pewnością zasługuje współcześnie na przygotowanie szerszej prezentacji w formie wystawy oraz na obszerną, możliwie pełną antologię tekstów. Dopiero ona może ukazać nowym pokoleniom czytelników, jak ciekawe i różnorodne, często wybitne, były dokonania literackie tej Grupy.

Tak się bowiem stało, że tragiczny splot historii miał zarówno wpływ na życiorysy, jak i na recepcję twórczości poetów Grupy Poetyckiej „Wołyń” w ostatnim półwieczu. Grupa ta nie jest tak znana jak Skamander czy – głównie dzięki postaci Czesława Miłosza – wileńskie Żagary oraz krakowska bądź lubelska awangarda.

Wołyńscy poeci, debiutujący w latach 30., często bezpośrednio przed wybuchem wojny, działali w prowincjonalnych miastach kresowych, takich jak Równe, Łuck, Kiwerce, Krzemieniec, Włodzimierz Wołyński, z dala od centrów akademickich i kultury, w miejscowościach znajdujących się wówczas blisko radzieckiej granicy. Wydawali pierwsze tomiki poetyckie w niskich nakładach, w skromnej szacie graficznej. To nie sprzyjało ich większemu promowaniu, a tym samym nie trafiły do szerokiego grona odbiorców. Jednak dzięki ich wartości artystycznej tworzyły znaczące elementy w kulturze artystycznej Kresów, bo wiersze tych poetów niezwykle pięknie utrwaliły tamten miniony świat, są ciekawą ekspresją wrażliwych osobowości literackich ich twórców, sięgających często do polskich i ukraińskich podań, legend, zabobonów, obrzędów, wyobrażeń, bogactwa kultury ludowej oraz piękna wołyńskiego krajobrazu.

W okresie PRL nie można było pisać o polskich poetach na Wołyniu oraz publikować ich utworów. W tamtym czasie niektórzy poeci i pisarze mieli wielkie trudności z cenzurą przy próbie nawiązywania w swych utworach w różnych aspektach do Wołynia. Często cenzorzy narzucali twórcom określone treści, które nie były możliwe do zaakceptowania. To nierzadko łączyło się ze zmianą profilu zainteresowań przez twórców, względnie w skrajnym przypadku, odejściem od literatury.

Elementami wystawy było 70 tomików wierszy członków Grupy Poetyckiej „Wołyń” opublikowanych przed i po II wojnie światowej w Polsce oraz w wydawnictwach emigracyjnych (Instytut Literacki w Paryżu, Wydawnictwo Światowego Związku Polaków z Zagranicy, U Tyszkiewicza w Nicejskiej Filii tej oficyny, Oficyna Poetów i Malarzy, Caldra House Limited, Polska Fundacja Kulturalna w Londynie, Gryf Printers w Londynie, Księgarnia Polska ORBIS w Londynie i inne), dziewięć obrazów z Wołynia, 18 dwujęzycznych polsko-rumuńskich plasz (każda o wymiarze 70x100 cm), zawierających informacje o Grupie i o każdym z jej członków. Każdą plaszę, dotyczącą członków Grupy, wzbogacał wiersz poety w języku polskim i rumuńskim. Dodatkowym elementem wystawy był opublikowany polsko-rumuński katalog (129 stron).

Program wernisażu zawierał wystąpienie Lecha Wojciecha Szajdaka *O Grupie Poetyckiej „Wołyń”*, projekcję filmu *Zuzanna Ginczanka w kolorze* oraz zapoznanie się z elementami wystawy. W otwarciu uczestniczyła Natalia Moser, Dyrektor Instytutu Polskiego z Bukaresztu, pracownicy i słuchacze Centrum Kultury i Języka Polskiego Uniwersytetu Babeş-Bolyai w Cluj-Napoca, pracownicy naukowcy i studenci uniwersytetów z Cluj-Napoca oraz inne osoby.

**PORTRET DIN VERSURI ŞI AMINTIRI.
GRUPAREA POETICĂ „VOLINIA”**

ARGONAUT

**PORTRET Z WIERSZY I PAMIĘCI.
O GRUPIE POETYCKIEJ „WOŁYŃ”**

ARGONAUT

Okladki katalogu wystawy w Cluj-Napoca, fot. Lech W. Szajdak, archiwum rodzinne

Warte podkreślenia jest, że wystawę sfinansowała Centralna Biblioteka Uniwersytecka im. Lucjana Błagi, co należy uznać za piękny gest w stosunku do polskiej kultury.

Lech Wojciech Szajdak

Autor wystawy Lech W. Szajdak przed planszami oraz obrazami z Wołynia, fot. Hanna Szajdak, archiwum rodzinne

Autor wystawy Lech W. Szajdak podczas prezentacji, fot. Hanna Szajdak, archiwum rodzinne